

# HANDLINGSPLAN MOT MOBBING I REINSVOLL BARNEHAGE

(INKLUDERENDE BARNEHAGEMILJØ)



# **HANDLINGSPLAN MOT MOBBING I REINSVOLL BARNEHAGE**

## **Innledning:**

Departementet lovfester/ gjør endringer i Barnehageloven fra 01.01.21:

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (BARNEHAGELOVEN) gjøres følgende endringer:

### **§ 3 skal lyde: § 3 Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste**

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. *I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.*

Nytt kapittel VIII skal lyde: **Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø**

### **§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid**

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

### **§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)**

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det. Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller. 6 Lovvedtak 132 – 2019–2020 Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.

Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering. Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene e) når tiltakene skal evalueres.

### **§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn**

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte. Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

«Som voksne har vi et særlig ansvar for måten vi omgås hverandre på. Barn og unge lærer av det voksne gjør og sier. Det er vi som gjennom vår adferd formidler hva som er greit. Derfor må vi oppføre oss ordentlig mot hverandre. Vi må snakke om og til hverandre på en måte som vi ønsker at barna våre skal ta med seg videre gjennom livet. Da må vi av og til tenke oss godt om.» (Kong Harald, nyttårstalen 2018)

I denne talen henvender kongen seg til oss som er voksne gjennom å appellere til bevissthet rundt det ansvaret vi har som sosiale forbilder for alle barn. Han påpeker videre hvor viktige rollemodeller vi er for barn og unge. Han henvender seg til oss alle, både som foresatte og som profesjonelle.

## **Hva er mobbing:**

En definisjon av mobbing som har blitt mye brukt i skolen er:

«En eller flere personer, gjentatte ganger over en viss tid, sier eller gjør vonde og ubehagelige ting mot noen som har vanskelig for å forvare seg» (Erling Roland)

I forbindelse med forskningsprosjektet «Hele barnet, hele løpet (2015) utarbeidet Ingrid Lund og hennes kolleger en ny definisjon av mobbing:

«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/ eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning»

Barns rett til å ha det trygt og godt er forankret blant annet i Barnekonvensjonen, i barnehageloven og i rammeplanen.

Mobbing i barnehagen er ofte knyttet til utestenging i lek og vennskap, to av de viktigste faktorene for psykisk helse, trivsel og utvikling. Det kan være negative handlinger der noen barn ikke inviteres inn i leken, noen barn blir utsatt for krenkelser som dytting, sparring, grimaser, blir gitt kallenavn eller utsatt for andre ubehagelige handlinger

Ansatte i barnehagen må vite hva som skiller begynnende mobbeatferd fra konflikt og erting for å kunne avdekke og gripe inn. Sentrale begreper er *erting, konflikt og mobbing*.

### **Erting:**

Erting er når barn finner på kallenavn, driver «ap med» hverandre og gjør ting for «moro skyld». Når barn ertet hverandre er de ofte mer likeverdige som parter, men erting kan utvikle seg til mobbing. Barns grenser for når en uskyldig erting går over til å oppleves som krenkende er subjektiv, og erting bør derfor stoppes i barnehagen.

### **Konflikt:**

I konflikter er barna likeverdige som parter. Konflikter skjer av og til, er ikke alltid så alvorlige, de involverte har gjerne de samme emosjonelle reaksjonene og kan fort bli venner igjen. Konflikter er nødvendig for en god sosial utvikling. Etter en konflikter kan gjerne partene uttrykke dårlig samvittighet og ha et ønske om å gjøre godt igjen.

### **Begynnende mobbeatferd:**

Den eller de som utsetter andre for mobbeatferd forsøker gjerne å få kontroll over materielle ting som bestemte leker, verne om egen lek eller oppnå en høyere status i barnegruppen. I barnehagen handler dette først og fremst å bli utestengt fra lek og aktiviteter, bli snakket til på en negativ måte, bli dyttet eller slått og være den som stadig får tingene sine ødelagt. Slike negative handlinger må ses i sammenheng med sosial umodenhet, hvor barn har liten forståelse av hvordan handlingene påvirker andre barn. Når handlingene gjentar seg og det rettes mot spesielle barn eller grupper, må personalet ha nok innsikt til å bryte uheldige mønstre.

## **Mobbing:**

Tradisjonelt kjennetegnes mobbing med at det er gjentatte negative hendelser eller utestengelse som går ut over de/det samme barna/barnet. Når det er mobbing er det en ubalanse i styrkeforholdet mellom de involverte, og det er gjerne sterke, emosjonelle reaksjoner fra de eller det barnet som er utsatt for mobbing. Mobbing er ikke en konflikt, og man kan ikke forhandle seg fram til enighet slik man gjør med konflikter.

Det kan være vanskelig for personalet å forstå eller se forskjellen på konflikter og mobbeatferd. Det kan være ganske like handlinger som skjer, men det er svært viktig at ansatte er så tett på barns lek og i deres aktiviteter at de hele tiden kan observere hva som skjer. Det er sentralt at personalet gjør grundige undersøkelser av de negative hendelsene, slik at de forstår hva slags type negativ interaksjon det er mellom de involverte barna. Om personalet kan identifisere årsaken til barns handlinger, er de i bedre stand til å velge en hensiktsmessig måte å håndtere og gripe inn på. Begynnende mobbeatferd i barnehagen betraktes som et relasjonsproblem som vil kreve relasjonelle løsninger som å jobbe med empati og relasjoner i barnegruppen.

Det er også slik at noen barn opplever voksne som krenker. Eksempler på slik krenking/mobbing er: «henge» ut barn for ting de gjør eller foreldrene gjør og definere barn eller foreldrene.

## **Forebygging av mobbing:**

- Personalets arbeid for et godt psykososialt miljø:
  - Personalet bygger relasjoner til barna
  - Det forebyggende arbeidet mot mobbing starter i barnehagen.
  - Systematisk og langsiktig arbeid har effekt.
  - Barn har behov for tilstedeværende voksne
  - Voksne er etiske rollemodeller for barna.
  - Det er stor forskjell på å le av og le med et barn.
  - Barn ønsker å påvirke sin egen hverdag.
  - Barn trenger tilgjengelige voksne
  
- Relasjonene og samspillet barna imellom:
  - Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted for barna.
  - Barnas allsidige utvikling foregår i samspill med andre.
  - Når barna samhandler, er de ansatte deltakende.
  - Barn trenger grenser de forstår
  - De ansatte observerer barnas samspill.
  - Barnas handlinger kan være forutsigbare.
  - Barn trenger iblant voksne som griper inn.
  - Barna trenger erfaringer med å håndtere konflikter.
  - Barn velger strategier som de opplever som virkningsfulle for dem.
  - Barn har behov for mestringsstrategier.
  - Når barn endrer atferd, kan det være tegn på at de ikke trives.
  - Opplevelsen av å bli ertet, plaget eller utestengt vil alltid være subjektiv.
  - Barn trenger voksne som tar ansvar.

- Vennskap:
  - Vennskap er viktig for barn i alle aldre.
  - Alle barn bør ha minst en venn.
  
- Sosial kompetanse:
  - Sosial kompetanse er nøkkelen til trivsel i fellesskapet i barnehagen.
  - Empati er en sentral kompetanse i barnehagen.
  
- Arbeid med kommunikasjon og språk:
  - Kommunikasjon er viktig for å forstå og bli forstått.
  - Språk er viktig for å kommunisere.
  
- Barns samspill i lek:
  - Store deler av barnehagedagen består av lek.
  - Barna utvikler lekekompetanse.
  - Barn vil gjerne involvere voksne i lek.
  - Noen barn strever med å delta i leken.
  - Noen barn har behov for støtte av voksne i leken.
  - Barna kan ha behov for nye impulser i leken.
  - Barn kan trives i smågrupper.
  - Barna kan imitere modeller.
  - Noen ganger oppstår det interessekonflikter mellom barna i lek.
  
- Samarbeid mellom barnehage og hjem:
  - Samarbeid med barnets hjem skal ligge til grunn for virksomheten.
  - Foreldre og ansatte møter hverandre daglig.
  - Foreldrene er en viktig ressurs

Barnehagen har i vårt HMS system **PBL Mentor** rutiner for:

**Barn som blir mobbet**  
**Psykososiale forhold for barn.**

Reinsvoll barnehage har i nærmere 3 år (fra august 2018 til dd) jobbet med utviklingsprosjekter som handler om voksnes holdninger til barn og barns medvirkning.

01.07.21

## Tiltaksplan når mobbing skjer

For personalet

|   | <b>TILTAK</b>   | <b>ANSVAR</b>  | <b>GJENNOMFØRT<br/>Dato/ signatur</b> |
|---|---|--|---------------------------------------|
| 1 | Personalet skal gripe inn med en gang han/hun oppdager mobbing i barnehagen. Daglig leder og ped.leder skal informeres (tiltak gjelder både for den som blir mobbet og den som mobber).<br><br>Personalet på avdelingen skal informeres i møte: Konkret skildring av hva som har skjedd, hvem og hvordan. Hva har voksne gjort? Utarbeide tiltak. | Den som observerer mobbing.<br><br>Personalet på avdelingen. |                                       |
| 2 | Snakk med barna om det som har skjedd. La de få komme med innspill på hva de kan gjøre videre. Lag en tiltaksplan med barna og personalet sine innspill og løsninger.   | Personalet på avdelingen.                                    |                                       |
| 3 | Foreldrene til de involverte blir informert og tatt med på råd.   | Ped.leder  |                                       |
| 4 | Evaluere sammen med barna hvordan dette går etter ca. 1-2 uker.   | Personalet på avdelingen.                                    |                                       |
| 5 | Evaluere sammen med personalet etter 1-2 uker. Vurdere videre tiltak.   | Ped.leder sammen med avdelingen.                             |                                       |
| 6 | Ny informasjon/ samtale med foreldrene etter behov.   | Ped.leder  |                                       |
| 7 | Evaluere videre tiltak/ kontinuerlig til saken er løst.   | Ped.leder sammen med avdelingen.                             |                                       |
| 8 | Dersom en voksen mobber/ krenker barn, skal dette tas tak i. Den som overhører dette skal gi tilbakemelding til den ansatte: «Det du sa der var ikke greit», og/ eller melde videre til nærmeste overordnet (se egen def. på voksnes mobbing/ krenkelse)  | Ped.leder og daglig leder                                    |                                       |

NB! Barnehagen bruker først og fremst «Tiltaksplan – trygt og godt barnehagemiljø» (se vedlegg) som er felles for alle barnehagen i Vestre Toten kommune ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Skjema

**Referat fra møte vedrørende mobbing i barnehagen**

Merk: Skjemaet skal ligge i barnet sin mappe. Kopi til foresatte.

Møtedato: \_\_\_\_\_

Til stede på møtet: \_\_\_\_\_

| SAK | TILTAK | ANSVAR |
|-----|--------|--------|
|     |        |        |

Dato for oppfølgingsmøte : \_\_\_\_\_

Underskrift foreldre: \_\_\_\_\_

Underskrift pedagogisk leder/ ansatt: \_\_\_\_\_

## Observasjon/ sjekkliste av miljøet i barnehagen

Spørsmålene nedenfor kan knyttes opp mot spørreskjemaet for personalet og utgangspunkt for refleksjoner mm.

Barnehagen skal kartlegge miljøet jevnlig for å oppdage endringer og sette inn tiltak ved behov.

| SPØRSMÅL  | JA - alltid | JA - ofte | NEI-sjelden | NEI- aldri |
|---|-------------|-----------|-------------|------------|
| Er vi anerkjennende og støttende i vår barnehage ifht barna sine initiativ?                                   |             |           |             |            |
| Blir alle barna lagt merke til i like stor grad?  |             |           |             |            |
| Får alle barna positiv oppmerksomhet?   |             |           |             |            |
| Får noen barn oftere negativ oppmerksomhet enn andre barn?  |             |           |             |            |
| Kan vi se et mønster i at vi har lettere for å tro på noen barn sin forklaring i konflikter enn andre?        |             |           |             |            |
| Er det barn vi oftere tar kontakt med og setter i gang aktiviteter med enn andre?                             |             |           |             |            |
| Blir enkelte barn raskere avbrutt eller avvist av oss enn andre når de tar kontakt med oss?                   |             |           |             |            |
| Har vi større tålmodighet med enkelte barn når det gjelder å følge opp og hjelpe de?                          |             |           |             |            |
| Er alle bevisst om at barn ikke alltid kan skille humor og ironi?   |             |           |             |            |
| Er miljøet i barnehagen preget av omsorg, anerkjennelse og varme?   |             |           |             |            |
| Er samspillet mellom barna preget av likeverd og veksling mellom hvem som bestemmer og hver som får være med? |             |           |             |            |
| Er det en trygg og avslappet tone i barnehagen som er preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede?     |             |           |             |            |
| Er det rom for at barna får prøve og feile i vår barnehage?   |             |           |             |            |
| Er det barn som oftere blir hørt og får hevdet sin mening enn andre?  |             |           |             |            |





## TILTAKSPLAN – TRYGT OG GODT BARNEHAGEMILJØ

Tiltaksplan for \_\_\_\_\_

Fd \_\_\_\_\_

Fra Barnehageloven:

### § 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

*Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal **gripe inn** når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.*

*Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna,*

### § 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

*Alle som arbeider i barnehagen, skal **følge med** på hvordan barna i barnehagen har det.*

*Alle som arbeider i barnehagen, skal **melde fra** til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.*

*Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest **undersøke** saken.*

*Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.*

*Barnehagen skal lage en **skriftlig plan** når det skal gjøres **tiltak** i en sak. I planen skal det stå*

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse*
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt*
- c) når tiltakene skal gjennomføres*
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene*
- e) når tiltakene skal evalueres.*



## Vestre Toten kommune

Reinsvoll Barnehage

UNNTATT OFFENTLIGHET

jfr. Offl § 13, og Forvl § 13

Planen er opprettet av:

Dato:

Beskrivelse av situasjonen og hva tiltakene skal løse:

Navn på foresatte og dato for når den/de ble informert:

Dette har barnehagen gjort for å oppfylle aktivitetspliktens fem punkter:

|   |                                  |
|---|----------------------------------|
| Følge med og fange opp<br>(Hvordan ble forholdet oppdaget?)         |                                  |
| Gripe direkte inn<br>(Aktuelt når noe skjer i åpningstiden)         |                                  |
| Melde fra<br>(Dato for når styrer ble varslet)                      |                                  |
| Undersøke<br>(Hva som blir gjort for å få mer informasjon om saken) |                                  |
| Sette inn tiltak og evaluere  | Se skjema "Tiltak og oppfølging" |



**Vestre Toten**

**Kommune**

Reinsvoll Barnehage

UNNTATT OFFENTLIGHET  
jfr. Offl § 13, og Forvl § 13

### Tiltak og oppfølging

(se veiledning: [Barnehagemiljø \(udir.no\)](http://udir.no))

| TILTAK | PERIODE | ANSVARLIG |
|--------|---------|-----------|
|        |         |           |
|        |         |           |
|        |         |           |
|        |         |           |
|        |         |           |
|        |         |           |
|        |         |           |
|        |         |           |

Dato for evaluering: \_\_\_\_\_



**Vestre Toten kommune**  
Reinsvoll Barnehage

UNNTATT OFFENTLIGHET  
jfr. Offl § 13, og Forvl § 13

Evaluering:

Saken er avsluttet den:

# Litteraturliste

## Faglitteratur:

- Lov om barnehager
- Rammepplan for barnehagen
- FN`s barnekonvensjon
- Udir: «»Barns trivsel – voksnes ansvar»
- Barne- og familiedep. 2002: «Mobbing i barnehagen»
- St.melding 6: «Tett på-tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Berit Bae: «Det interessante i det alminnelige»
- Berit Bae: «Å se barn som subjekter – noen konsekvenser for oppvekst-arbeid»
- Francois Alsaker: «Plageånder og deres ofre» (om mobbing blant små barn og hva man kan gjøre med det)
- Gudmund Sandsleth: «Mobbing»
- Ingrid Lund: «Mobbing i barnehagen»
- Ingrid Lund: «De er jo bare barn»
- Jesper Juul: «Fra lydighet til ansvarlighet»
- Jesper Juul: «Det kompetente barn»
- Kari Lamer: «Sosial kompetanse i barnehagen», teoribok, håndbok
- Kari Pape: «Fra ord til handling – fra handling til ord»
- Kristin Danielsen Wolf: «Perspektiver på barns medvirkning i barnehagen»
- Line Melvold: «Barn er budbringere»
- Myrna B Shure: «JEEP»
- Reidar Pettersen: «Mobbing i barnehagen»

## Litteratur for barn:

- Ann de Bode: «Det er alltid meg de skal ta»
- Birgitta Stenberg: «Billy og sinte Lotta» og «Bjørn drar på landet»
- Christine Nøstlinger: «Franz begynner på skolen»
- Egon Mathiesen: «Katten med de blå øynene»
- Else Færden: «Den stygge drageungen»
- Eva Eriksson: «Stures nya jacka»/ «Den nye jakka»
- Gun-Britt Sundstrøm: «Gutten i supermanddrakten»
- Guido Genechten: «Rikki»
- Gunilla Bergstrøm: «Albert og udyret» og «Hvem kan redde Albert Åberg»
- Gunnar Andersson: «Martins sommar»
- Kari Saanum: «Herr Alkabars nese»
- Lena Klefeldt: «Otto og Joppa»
- Mats Wänbad: «Lilleving»
- Mette Cecilie Newth: «Lille Skrekk»
- Ole L Kirkegaard: «Gummitarzan»
- Paul Leer-Salvesen: «Fy fabian»
- Per Christian Jersild: «Hymir»
- Tone Lie Bøttinger: «Min storebror apen»
- Tor Åge Bringsvær: «Karsten like å danse»
- Trond Brenne: «Petter og månen»
- Ulf Nilsson: «Den lille gutten og løven»
- Ursula Kirchberg: «Selim og Susanne»